

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 380 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam
Atgriezīsim savā dzīvē dabu**

1. BIODAUDZVEIDĪBA VAIRS NEVAR GAIDĪT

No tropiskajiem lietusmežiem līdz pilsētu skvēriem un piemājas dārziņiem, no zilā vaļā līdz mikroskopiskajām sēnēm – biodaudzveidība atspoguļo ārkārtīgo dzīvības formu dažādību uz Zemes. Arī mēs, cilvēki, piederam pie šī biezi sazarotā dzīvības koka, no kura esam pilnībā atkarīgi: tas apgādā mūs ar pārtiku, filtrē ūdeni, ko dzeram, un sagādā gaisu, ko elpojam. Daba gādā ne vien par mūsu garīgo un fizisko labklājību, bet arī par mūsu kā sabiedrības spēju uzveikt globālas pārmaiņas, veselības apdraudējumus un katastrofas. **Daba ir mums vajadzīga.**

Lai sabiedrība būtu veselīga un izturīga, ir labai jādod tai nepieciešamā telpa. Nesenā Covid-19 pandēmija vajadzību dabu aizsargāt un atjaunot padara vēl steidzamāku. Pandēmija liek aizdomāties par mūsu pašu veselības un ekosistēmu veselības savstarpējo saistību un uzskatāmi parāda vajadzību pēc ilgtspējīgām piegādes ķēdēm un patēriņa modeļiem, kas nepārsniedz planētas iespēju robežas. Jo vairāk daba tiek nīdēta, jo vairāk pieaug infekcijas slimību rašanās un izplatīšanās risks¹. Tāpēc biodaudzveidības un labi funkcionējošu ekosistēmu aizsargāšana un atjaunošana ir iedarbīgākais veids, kā **vairot mūsu izturētspēju un novērst jaunu slimību rašanos un izplatīšanos.**

Investīcijām dabas aizsardzībā un atjaunošanā būs izšķiroša nozīme arī Eiropas ekonomikas atlabšanā pēc Covid-19 krīzes. Kad ekonomika atsāks darboties ar pilnu jaudu, būs ļoti svarīgi neieiet vecajās sliedēs un neatgriezties pie agrākajiem kaitīgajiem paradumiem. Mūsu atlabšanas kompass būs Eiropas zaļais kurss – ES izaugsmes stratēģija –, kas nodrošinās to, ka ekonomika kalpo cilvēkam un sabiedrībai un atdod labai vairāk, nekā no tās paņem. **Biodaudzveidības ekonomiskais pamatojums** ir skaidrāks nekā jebkad agrāk. Rūpnieciskā ražošana un uzņēmumu darbība ir atkarīga no gēniem, sugām un ekosistēmu pakalpojumiem, kas ir svarīgi resursi, jo īpaši zāļu ražošanā. Vairāk nekā pusi no pasaules IKP nodrošina daba un tās sniegtie pakalpojumi, un no tiem augstākajā mērā atkarīgi ir trīs lielākie tautsaimniecības sektori – būvniecība, lauksaimniecība un pārtikas un dzērienu industrija².

Biodaudzveidības saglabāšana var nest tiešu ekonomisku labumu daudziem tautsaimniecības sektoriem. Piemēram, saglabājot jūras organismu krājumus, zivsaimnieciskās ražošanas gada peļņu varētu palielināt par vairāk nekā 49 miljardiem EUR, bet, aizsargājot piekrastes mitrājus, apdrošinātāji ik gadu varētu ietaupīt aptuveni 50 miljardus EUR, jo samazinātos plūdu radītie zaudējumi³. Tiek lēsts, ka vispārējais to ieguvumu un izmaksu samērs, ko nestu pasaules mērogā reāli īstenota atlikušās savvaļas dabas saglabāšanas programma, ir vismaz 100:1⁴. **Investēšana dabas kapitālā**, arī oglekļbagātu biotopu atjaunošanā un klimatam labvēlīgā lauksaimniecībā, tiek uzskatīta par vienu no piecām svarīgākajām fiskālās atlabšanas rīcībpolitikām, kas dod lielu ekonomisku daudzkrāsojošo efektu un labvēlīgi ietekmē klimatu⁵. Ir svarīgi, lai ES šo

¹ Starpvaldību zinātnes un politikas platforma biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (IPBES) (2019). [Kopsavilkums rīcībpolitikas veidotājiem par IPBES globālo novērtējuma ziņojumu par biodaudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem](#), 12.–13. lpp., A.2.

² Pasaules Ekonomikas forums (2020). [Apdraudētā daba: ko dabas krīze nozīmē uzņēmējdarbībai un ekonomikai](#).

³ Barbier et al. (2018). [Kā samaksāt par biodaudzveidības saglabāšanu](#).

⁴ Balmford et al. (2002). [Kāpēc aizsargāt savvaļas dabu ir ekonomiski izdevīgi](#).

⁵ Hepburn et al. (2020). [Ar Covid-19 saistītās fiskālās atlabšanas paketes: klimata pārmaiņu rīcībpolitikas draugs vai ienaidnieks?](#) Smith School Working Paper 20-02.

potenciālu izmantotu, tādējādi nodrošinot, ka atlabšana norisinās pārticīgi, ilgtspējīgi un izturētspējīgi.

Biodaudzveidība ir būtiska arī tālab, lai varētu garantēt **ES un pasaules nodrošinātību ar pārtiku**. Biodaudzveidības izzušana apdraud mūsu pārtikas sistēmas⁶, tādējādi pakļaujot riskam nodrošinātību ar pārtiku un uzturvielām. Turklāt biodaudzveidība ir veselīgas un uzturvielām bagātas pārtikas pamats, kas uzlabo laucinieku iztikas līdzekļus un lauksaimniecisko produktivitāti⁷. Tā, piemēram, vairāk nekā 75 % no pasaules pārtikas kultūraugu veidiem apputeksnē dzīvnieki⁸.

Neraugoties uz šo steidzamo morālo, ekonomisko un vidisko imperatīvu, **daba ir krīzes stāvoklī**. Pieci galvenie tiešie biodaudzveidības izzušanu veicinošie faktori⁹ – zemes un jūras izmantojuma izmaiņas, pārmērīga ekspluatācija, klimata pārmaiņas, piesārņojums un invazīvās svešzemju sugas – ved pie tā, ka daba strauji izzūd. Tas notiek mūsu acu priekšā: kur reiz zaļoja lapotnes, tagad slejas dzelzsbetona mūri, nepārveidotu teritoriju kļūst aizvien mazāk, bet sugu izmiršanas risks ir lielāks nekā jebkad agrāk cilvēces vēsturē. Pēdējo četru desmitgažu laikā cilvēka darbības rezultātā savvaļas populāciju lielums pasaulē samazinājies par 60 %¹⁰. Gandrīz trīs ceturtdaļas Zemes virsmas ir pārveidotas¹¹, atspiežot dabu aizvien tālākā un šaurākā stūrī.

Biodaudzveidības krīze ir cieši saistīta ar klimata krīzi. Klimata pārmaiņas paātrina dzīvās un nedzīvās dabas izpostīšanu sausuma, plūdu un savvaļas ugunsgrēku ietekmē, savukārt dabas izzušana un ilgtspējīga izmantošana ir galvenie klimata pārmaiņas veicinošie faktori. Tomēr, tāpat kā pašas krīzes, saistīti ir arī šo krīžu risinājumi. **Daba ir spēcīgs sabiedrotais cīņā pret klimata pārmaiņām**¹². Klimatu regulē daba, un, lai samazinātu kaitīgās emisijas un pielāgotos klimata pārmaiņām, neaizvietojami kļūs dabā balstīti risinājumi¹³, piemēram, mitrāju, kūdrāju un piekrastes ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana vai ilgtspējīga jūras apgabalu, mežu, zālāju un lauksaimniecības augšņu apsaimniekošana. Koku stādīšana un zaļās infrastruktūras ierīkošana palīdzēs dzesēt pilsētvidi un samazināt dabas katastrofu ietekmi.

Biodaudzveidības izzušana un ekosistēmu sabrukšana ir viens no lielākajiem apdraudējumiem, ar kādiem cilvēcei nāksies saskarties nākamajā desmitgadē¹⁴. Šāds apdraudējums turklāt grauj mūsu ekonomikas pamatus, bet **bezdarbības cena** ir augsta un sagaidāms, ka nākotnē tā pieaugs vēl vairāk¹⁵. Ekosistēmu pakalpojumu izteiksmē 1997.–2011. gadā zemes seguma izmaiņu dēļ pasaule zaudēja aptuveni 3,5–18,5 triljonus EUR gadā, bet zemes degradācijas dēļ – aptuveni 5,5–10,5 triljonus EUR gadā. Konkrēti biodaudzveidības izzušanas rezultātā samazinās kultūraugu ražība un zivju nozvejas,

⁶ Pasaules Ekonomikas forums (2020). [2020. gada ziņojums par globālajiem riskiem](#).

⁷ ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (2019). [Pasaules biodaudzveidības stāvoklis attiecībā uz pārtiku un lauksaimniecību](#).

⁸ IPBES (2019). [Kopsavilkums rīcībpolitikas veidotājiem](#), 3. lpp., A.1.

⁹ IPBES (2019). [Kopsavilkums rīcībpolitikas veidotājiem](#), 17.–19. lpp., B.10–B.14; Eiropas Vides aģentūra (2019). [Eiropas vide: stāvoklis un perspektīvas 2020](#).

¹⁰ Pasaules Dabas fonds (2018). Ziņojums [Dzīvā planēta 2018: mērķēt augstāk](#).

¹¹ IPBES (2019). [Kopsavilkums rīcībpolitikas veidotājiem](#), 4. lpp., A.4.

¹² Turpat.

¹³ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>.

¹⁴ Pasaules Ekonomikas forums (2020). [2020. gada ziņojums par globālajiem riskiem](#).

¹⁵ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) (2019). [Biodaudzveidība: finansējums un ekonomiskais un darījumdarbības pamudinājums uz rīcību](#).

pieaug plūdu un citu dabas katastrofu radītie ekonomiskie zaudējumi un zūd potenciāli jauni zāļu avoti¹⁶.

ES ir gatava izvirzīt augstus mērķus, lai biodaudzveidības izzušanu pārvērstu par pieaugšanu, rādīt pasaulei piemēru ar pašas rīcību, kā arī palīdzēt Biodaudzveidības konvencijas piecpadsmitajā Pušu konferencē saskaņot un pieņemt transformatīvu globālu satvaru laikam pēc 2020. gada. Tam būtu jāizriet no pamatieceres gādāt, lai līdz 2050. gadam **atjaunotas, izturētspējīgas un pienācīgi aizsargātas būtu it visas pasaules ekosistēmas**. Pasaulei vajadzētu apņemties ievērot neto ieguvuma principu – dabai dot vairāk nekā no tās ņemt. Attiecīgi pasaulei būtu jāapņemas nepieļaut, ka cilvēka dēļ izmirst sugas, vismaz tad, kad to iespējams novērst.

Šajā stratēģijā izklāstīts, kā Eiropa var palīdzēt to panākt. Stratēģijas atskaites punkts būs panākt, ka **Eiropas biodaudzveidība** saskaņā ar Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un mērķiem, kas izvirzīti Parīzes nolīgumā par klimata pārmaiņām, **līdz 2030. gadam nostājas uz atlabšanas ceļa**, tā nesot labumu cilvēkiem, planētai, klimatam un ekonomikai. Stratēģija aplūko visus piecus galvenos biodaudzveidības izzušanu veicinošos faktorus, izklāsta pārvaldības satvara uzlabojumus, kas ļaus novērst atlikušās nepilnības, nodrošina ES tiesībaktu pilnīgu īstenošanu un apvieno visus līdzšinējos centienus. Gan vārdos, gan darbos šī stratēģija ir uzņēmējdarbīga un stimulējoša un atspoguļo to, ka **dabas aizsargāšanai un atjaunošanai ar tiesisko regulējumu vien nepietiks**. Ar konkrētu rīcību būs jāiesaistās arī iedzīvotājiem, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un pētniecības un zinību aprindām, un būs nepieciešama stipra vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas partnerība. Šī stratēģija plašāk izvērš ieceres un apņemšanās, kas izklāstītas priekšsēdētājas fon der Leienas politiskajās pamatnostādnēs un Eiropas zaļajā kursā.

Pieņemta Covid-19 pandēmijas laikā, šī stratēģija kļūs arī par ES atveseļošanas plāna centrālo elementu. Ļoti svarīgi būs novērst turpmākus zoonožu uzliesmojumus, veidot noturību pret tiem un pavērt tūlītējas uzņēmējdarbības un investīciju iespējas ES ekonomikas atjaunošanai.

Visu jauno iniciatīvu un priekšlikumu pamatā ieguls Komisijas ieviestie labāka regulējuma instrumenti. Pamatodamies uz sabiedrisko apspriešanu un vidiskās, sociālās un ekonomiskās ietekmes noskaidrošanu, ietekmes novērtējumi palīdzēs nodrošināt, ka visu iniciatīvu mērķi tiek sasniegti visefektīvākajā un vismazāk apgrūtinošajā veidā un tiek izpildīts zaļais zvērests nekaitēt.

2. JĀSARGĀ UN JĀATJAUNO EIROPAS SAVIENĪBAS DABA

ES ir pieņēmusi tiesisko regulējumu, stratēģijas un rīcības plānus, kuru mērķis ir dabas aizsardzība un biotopu un sugu atjaunošana. Tomēr aizsardzība ir bijusi nepilnīga, atjaunošana – lokāla, bet tiesībaktu īstenošana un izpildes panākšana – nepietiekama¹⁷.

Lai līdz 2030. gadam biodaudzveidība nostātos uz atlabšanas ceļa, mums ciešāk jāpievēršas dabas aizsargāšanai un atjaunošanai. Tas būtu jā dara, pilnveidojot un

¹⁶ Turpat.

¹⁷ [Starpposma pārskats par ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam](#) (COM(2015) 478 un SWD(2015) 187); [ES dabas tiesībaktu \(Putnu direktīvas un Biotopu direktīvas\) atbilstības pārbaude](#) (SWD(2016) 472); [ES ūdens tiesībaktu atbilstības pārbaude](#) (SWD(2019) 439).

paplašinot aizsargājamo teritoriju tīklu un izstrādājot tālejošu ES Dabas atjaunošanas plānu.

2.1. Vienots aizsargājamo teritoriju tīkls

Aizsargājamās teritorijās biodaudzveidība ir lielāka. Tomēr pašreizējais ar likumu aizsargājamo (arī stingri aizsargājamo) teritoriju tīkls nav pietiekami plašs, lai biodaudzveidību nosargātu. Ir pierādījumi, ka ar mērķrādītājiem, kas noteikti saskaņā ar Biodaudzveidības konvenciju, nepietiek, lai dabu aizsargātu un atjaunotu pienācīgā apmērā¹⁸. Ir vajadzīgi pasaules mēroga pūliņi, un arī pašai ES dabas labā jādara vairāk, jāstrādā cītīgāk un jāizveido patiesi **vienots Eiropas dabas tīkls**.

Aizsargājamo teritoriju paplašināšana ir arī ekonomiska nepieciešamība. Pētījumi par jūras sistēmām rāda, ka investīcijas aizsargājamās jūras teritorijās atmaksātos vismaz trīskāršā apmērā¹⁹. Līdzīgā veidā dabas tiesību atbilstības pārbaude²⁰ atklājusi, ka *Natura 2000* nesto ieguvumu vērtība lēšama uz 200–300 miljardiem EUR gadā. Paredzams, ka tīklā vajadzīgās investīcijas finansēs līdz 500 000 papildu darbvietu²¹.

Mūsu vides un ekonomikas labā un lai atbalstītu ES atgūšanos pēc Covid-19 krīzes, daba mums jāaizsargā vairāk. Tas nozīmē, ka **par aizsargājamiem būtu jānosaka vismaz 30 % ES sauszemes un 30 % jūras teritorijas**. Tas ir par 4 % vairāk sauszemes un par 19 % vairāk jūras teritoriju nekā patlaban²². Šis mērķrādītājs pilnībā atbilst tam, kas ierosināts²³ ar globālo biodaudzveidības satvaru laikam pēc 2020. gada (sk. šīs stratēģijas 4. punktu).

Šajā sakarībā sevišķa uzmanība būtu jāpievērš biodaudzveidības ziņā ļoti augstvērtīgām vai potenciāli augstvērtīgām teritorijām. Šādas teritorijas ir arī vismazāk aizsargātas pret klimata pārmaiņām, un par tām būtu jāparūpējas īpaši, tās stingri aizsargājot²⁴. Patlaban stingras aizsardzības režīms ES attiecas tikai uz 3 % sauszemes un mazāk nekā 1 % jūras teritoriju. Tādas teritorijas mums ir jāaizsargā labāk. Šādā garā **stingri jāaizsargā būtu vismaz viena trešdaļa aizsargājamo teritoriju, proti, 10 % ES sauszemes un 10 % ES jūras teritoriju**. Tas atbilst arī ierosinātajai globālai iecerei.

Šādas stingras aizsardzības sakarībā ļoti svarīgi būs definēt, kartēt, monitorēt un **stingri aizsargāt visus atlikušos ES pirmatnējos un senos mežus**²⁵. Turklāt svarīgi būs aktīvi aizstāvēt tādu pašu nostāju visā pasaulē un nodrošināt, ka ES rīcība nenoved pie mežu

¹⁸ Globālie [Aiči biodaudzveidības mērķrādītāji](#) prasa, lai aizsargājami būtu 17 % sauszemes un 10 % jūras teritoriju, bet pēc zinātnisko pētījumu datiem tādiem būtu jābūt 30–70 %. Sk., piemēram, [IPBES 2019](#).

¹⁹ Brander et al. (2015). [Kāds cilvēkiem labums no aizsargājamo jūras teritoriju paplašināšanas?](#)

²⁰ [ES dabas tiesību atbilstības pārbaude](#) (SWD(2016) 472).

²¹ Dalībvalstu prioritārās rīcības satvari 2020. gadam; Mutafoglu et al. (2017). [Natura 2000 un darbvietas: tvērums pētījums](#).

²² Jaunākā ES-27 statistika (no [Valstu izraudzīto aizsargājamo teritoriju Eiropas datubāzes](#)) par 2019. gadu un [Natura 2000 datu kopa "2018. gada beigās"](#)). 26 % no ES sauszemes ir aizsargāti jau tagad: 18 % kā daļa no *Natura 2000* tīkla un 8 % ar nacionālajām shēmām. Aizsargāti ir 11 % ES jūras teritoriju, no tiem 8 % saskaņā ar *Natura 2000* un 3 % ar papildu aizsardzības pasākumiem, kurus noteikusi valsts. Piezīme: atkrastes vēja enerģijas projekti būs iespējami, bet tikai saskaņā ar attiecīgajiem vides un dabas aizsardzības tiesību aktiem.

²³ Laikam pēc 2020. gada paredzētā globālā biodaudzveidības satvara pirmuzmetums (t. s. *zero draft*) (CBD/WG2020/2/3), pieejams <https://www.cbd.int/conferences/post2020/wg2020-02/documents>.

²⁴ Stingra teritorijas aizsardzība ne vienmēr nozīmē, ka cilvēkiem liegta jebkāda piekļuve, tomēr, lai ievērotu teritorijas ekoloģiskās prasības, dabīgie procesi tajā norisinās būtībā netraucēti.

²⁵ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

izciršanas citos pasaules reģionos. Pirmatnējie un senie meži ir visbagātākās meža ekosistēmas, kas piesaista atmosfēras oglekli, veidojot vērā ņemamus oglekļa uzkrājumus. Ņemot vērā prognozētās izmaiņas veģetācijas zonās, stingri jāaizsargā arī citas oglekļbagātas ekosistēmas, piemēram, kūdrāji, zālāji, mitrāji, mangrovju audzes un jūraszāļu pļavas.

Dalībvalstis būs atbildīgas par to, lai tiktu noteiktas papildu aizsargājamās un stingri aizsargājamās teritorijas²⁶. Teritoriju noteikšanai būtu vai nu jāpalīdz pabeigt *Natura 2000* tīkla izveidi, vai jāiekļaujas nacionālo aizsardzības sistēmu satvarā. Ikvienai aizsargājamai teritorijai nosakāmi skaidri saglabāšanas mērķi un pasākumi. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un Eiropas Vides aģentūru 2020. gadā ierosinās kritērijus – to vidū stingras aizsardzības definīciju – un vadlīnijas par papildteritoriju identificēšanu un noteikšanu un par atbilstošu pārvaldības plānošanu. Vienlaikus tiks norādīts, kā mērķrādītāju sasniegšanā varētu palīdzēt ar citiem iedarbīgiem konkrētai teritorijai paredzētiem saglabāšanas pasākumiem un pilsētvides zaļināšanu.

Mērķrādītāji attiecas uz ES kopumā, un tos varētu sadalīt pa ES biogeogrāfiskajiem reģioniem un jūras baseiniem vai vēl sīkākā mērogā. **Ikvienai dalībvalstij būs jāpaveic sava daļa darba**, kura apjoms nosakāms, pamatojoties uz objektīviem ekoloģiskiem kritērijiem un atzīstot, ka biodaudzveidības kvantitāte un kvalitāte katrā valstī atšķiras. Tā kā ES attālākie reģioni ir biodaudzveidības ziņā sevišķi augstvērtīgi, īpaša vērība būs jāvelta turienes tropisko un subtropisko jūras un sauszemes ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai.

Turklāt, lai Eiropas dabas tīkls kļūtu patiesi vienots un izturēspējīgs, svarīgi būs izveidot **ekoloģiskos koridorus** – tie novērsīs ģenētisko izolāciju, darīs iespējamu sugu migrāciju un uzturēs un veicinās ekosistēmu veselīgumu. Šajā sakarībā būtu jāveicina un jāatbalsta investīcijas zaļajā un zilajā infrastruktūrā²⁷ un pārrobežu sadarbība starp dalībvalstīm, arī Eiropas teritoriālās sadarbības formā.

Komisija centīsies līdz 2021. gada beigām ar dalībvalstīm vienoties par papildteritoriju noteikšanas kritērijiem un vadlīnijām. Pēc tam dalībvalstīm būs laiks līdz 2023. gada beigām uzrādīt ievērojamus panākumus juridiskā jaunu aizsargājamo teritoriju noteikšanā un ekoloģisko koridoru integrēšanā. Uz šā pamata Komisija līdz 2024. gadam izvērtēs, vai ES veikums ir 2030. gada mērķrādītāju sasniegšanai pietiekams vai arī jārikojas izlēmīgāk, piemēram, jāpieņem ES tiesībakti.

Visbeidzot, arī **aizjūras zemēs un teritorijās** atrodas svarīgi biodaudzveidības karstie punkti, taču ES vides noteikumi uz tiem neattiecas. Komisija mudina attiecīgās dalībvalstis apsvērt iespējas, kā veicināt ES regulējumam vienlīdzīgu vai līdzvērtīgu noteikumu piemērošanu šajās zemēs un teritorijās.

Dabas aizsardzība: galvenās apņemšanās, izpildāmas līdz 2030. gadam

1. Patiesā Eiropas dabas tīklā juridiski aizsargāt vismaz 30 % ES sauszemes un 30 % ES jūras teritoriju un tajā integrēt ekoloģiskos koridorus.

²⁶ *Natura 2000* tīkla papildteritoriju noteikšana tiks īstenota, pēc vajadzības izmantojot ES fondu atbalstu un noteikumu izpildes panākšanu.

²⁷ [Norādījumi par stratēģisko sistēmu, pēc kādas jāturpina atbalstīt ES līmeņa zaļās un zilās infrastruktūras izvērtēšanu](#) (SWD(2019) 193).

2. Stingri aizsargāt vismaz trešdaļu no ES aizsargājamajām teritorijām, to vidū visus atlikušos ES pirmatnējos un senos mežus.
3. Ar skaidri noteiktiem saglabāšanas mērķiem un pasākumiem reāli pārvaldīt visas aizsargājamās teritorijas un nodrošināt tajās pienācīgu monitoringu.

2.2. ES Dabas atjaunošanas plāns: ekosistēmas jāatjauno gan uz sauszemes, gan jūrā

Ar esošās dabas sargāšanu nepietiks, lai dabu atgrieztu mūsu dzīvē. Lai biodaudzveidības izzušanas tendenci apvērstu, pasaulei jāklūst dabas atjaunošanas ziņā prasīgāka. Eiropa rādīs priekšzīmi ar **jaunu ES Dabas atjaunošanas plānu**.

Plāns palīdzēs uzlabot esošo un jauno aizsargājamo teritoriju veselīgumu un atgriezīs daudzveidīgu un izturētspējīgu dabu visās ainavās un ekosistēmās. Tas prasīs samazināt biotopu un sugu noslogojumu un nodrošināt, ka ekosistēmu izmantošana vienmēr ir ilgtspējīga. Vēl tas prasīs atbalstīt dabas atlabšanu, ierobežot augsnes noslēgšanu un urbāno izplešanos un kontrolēt piesārņojumu un invazīvās svešzemju sugas. Plāns radīs darbvietas, ļaus saimnieciskajai darbībai sadzīvot ar dabas izaugsmi un palīdzēs nodrošināt mūsu dabas kapitāla ilgtermiņa produktivitāti un vērtību.

2.2.1. Jāpastiprina dabas atjaunošanas jomā pieņemtais ES tiesiskais regulējums

Dabas atjaunošana no dalībvalstīm jau tagad tiek daļēji prasīta ar esošajiem ES tiesībaktiem²⁸. Tomēr **procesu kavē ievērojamas īstenošanas un regulējuma nepilnības**. Piemēram, no dalībvalstīm netiek prasīts sagatavot biodaudzveidības atjaunošanas plānu. Ne vienmēr ir noteikti skaidri vai saistoši mērķrādītāji un termiņi un nav definīcijas vai kritēriju, pēc kādiem novērtēt, vai ekosistēmas ir atjaunojušās vai tiek izmantotas ilgtspējīgi. Nav arī prasības vispusīgi kartēt, monitorēt vai novērtēt ekosistēmu pakalpojumus, veselīgumu vai atjaunošanas centienus. Šo stāvokli saasina īstenošanas nepilnības, kas neļauj sasniegt spēkā esošo tiesībaktu mērķus²⁹. Vajadzīgs lielāks īstenošanas atbalsts un aktīvāka izpildes panākšana. Lai dabas atjaunošana gan uz sauszemes, gan jūrā uzņemtu apgriezienus, palielinātu ES izturētspēju un kā svarīgs dabā balstīts risinājums palīdzētu mazināt klimata pārmaiņas un tām pielāgoties, šajā stratēģijā ierosināti divi rīcības virzieni.

- Pirmkārt, pēc ietekmes novērtējuma sagatavošanas Komisija 2021. gadā nāks klajā ar priekšlikumu par juridiski saistošiem **ES dabas atjaunošanas mērķrādītājiem**, ko noteiks, lai atjaunotu degradētas ekosistēmas, it sevišķi tās, kuras vislabāk spēj uztvert un uzkrāt oglekli un novērst un samazināt dabas katastrofu ietekmi. Priekšlikumā tiks formulēts, kādos apstākļos minētie mērķrādītāji jāsasniedz un kādi ir iedarbīgākie pasākumi, lai to izdarītu. Ietekmes novērtējumā tiks aplūkota arī iespēja izstrādāt ES metodiku par to, kā kartēt, novērtēt un panākt labu ekosistēmisko stāvokli, kurš ļautu nodrošināt tādus ieguvumus kā klimata regulēšana, ūdensrežīma regulēšana, augsnes veselība, apputeksnēšana un katastrofu novēršana un aizsardzība pret tām.

²⁸ Šie tiesībakti ir ES [Putnu direktīva](#) (2009/147/EK), [Biotopu direktīva](#) (92/43/EEK), [Ūdens pamatdirektīva](#) (2000/60/EK), [Plūdu direktīva](#) (2007/60/EK) un [Jūras stratēģijas pamatdirektīva](#) (2008/56/EK).

²⁹ Sk. [ES dabas tiesībaktu atbilstības pārbaudi](#) (SWD(2016) 472) un [ES ūdens tiesībaktu atbilstības pārbaudi](#) (SWD(2019) 439). Sk. arī šīs stratēģijas 3.2. punktu.

- Otrkārt, Komisija lūgs dalībvalstis skaidri noteiktos termiņos paaugstināt pakāpi, kādā jau īstenoti spēkā esošie tiesībakti, un atbalstīs tās šā uzdevuma veikšanā. Konkrēti tā lūgs dalībvalstis līdz 2030. gadam nodrošināt, ka neviena aizsargājamā biotopa un sugas³⁰ **saglabāšanās tendences un stāvoklis nepasliktinās**. Turklāt dalībvalstīm būs jānodrošina, ka vismaz 30 % sugu un biotopu, kuru stāvoklis patlaban nav labvēlīgs, nonāk labvēlīgā stāvoklī vai uzrāda ļoti pārliecinošu virzību uz to. 2020. gadā Komisija un Eiropas Vides aģentūra dos dalībvalstīm metodiskus norādījumus par to, kā sugas un biotopus atlasīt un prioritizēt.

2.2.2. Jāļauj dabai atgriezties lauksaimniecības zemē

Lauksaimniekiem kā mūsu zemes kopējiem ir būtiska loma biodaudzveidības saglabāšanā. Lauksaimnieki vieni no pirmajiem izjūt biodaudzveidības samazināšanās sekas, bet arī vieni no pirmajiem gūst labumu no biodaudzveidības atjaunošanās. Biodaudzveidība viņiem ļauj apgādāt mūs ar **drošu, ilgtspējīgi sarāžotu, uzturvielām bagātu un cenas ziņā pieejamu pārtiku**, bet pašiem nodrošina ienākumus, kas vajadzīgi, lai varētu plaukt un attīstīties. Eiropas lauksaimnieki ir svarīga ES nākotnes daļa, un viņiem jāturpina būt par daudzu ES kopienu sociālo un ekonomisko kodolu.

Tomēr daži lauksaimnieciskie paņēmieni ir lielā mērā uzskatāmi par biodaudzveidības samazināšanos veicinošu faktoru. Tāpēc ar lauksaimniekiem jāsadarbojas, lai **atbalstītu un stimulētu pāriešanu uz pilnībā ilgtspējīgu praksi**. Agroekosistēmu stāvokļa un daudzveidības uzlabošana palielinās nozares spēju izturēt klimata pārmaiņas, vidiskos riskus un sociālekonomiskus satricinājumus un vienlaikus radīs jaunas darbvietas, piemēram, bioloģiskajā lauksaimniecībā, lauku tūrismā vai atpūtas jomā.

Lai atbalstītu ilgtermiņa ilgtspēju gan dabā, gan lauksaimniecībā, šī stratēģija, piemēram, veicinot ekoshēmas un rezultātnoteiktu maksājumu shēmas, darbosies kopīgi ar jauno stratēģiju **“No lauka līdz galdam”** un **jauno kopējo lauksaimniecības politiku (KLP)**. Biodaudzveidības stratēģijas un stratēģijas “No lauka līdz galdam” īstenošanas laikā Komisija cieši uzraudzīs paveikto un to, kādi uzlabojumi panākti attiecībā uz nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimnieku ienākumiem. Komisija nodrošinās, ka KLP stratēģiskie plāni tiek novērtēti pēc stingriem klimatiskajiem un vidiskajiem kritērijiem un ka dalībvalstis skaidri nosaka nacionālas mērķvērtības attiecīgajiem šīs stratēģijas, kā arī stratēģijas “No lauka līdz galdam” mērķrādītājiem. Minēto plānu īstenošanai būtu jāiedibina ilgtspējīga prakse, tāda kā precīzā lauksaimniecība, bioloģiskā lauksaimniecība, agroekoloģija, agromežsaimniecība, mazintensīvi ilggadīgie zālāji un stingrāki dzīvnieku labturības standarti.

Svarīgi agroekosistēmu veselīguma indikatori ir lauka un pļavas putni un kukaiņi, jo īpaši apputeksnētāji, un tādā aspektā kā lauksaimnieciskā ražošana un nodrošinātība ar pārtiku tie ir neaizstājami. To izzušana ir satraucoša, un tai jāpārvēršas par pieaugumu. Saskaņā ar stratēģiju “No lauka līdz galdam” Komisija rīkosies, lai **līdz 2030. gadam par 50 % samazinātu ķīmisko pesticīdu vispārējo izmantošanu un ar tiem saistīto risku** un lai līdz 2030. gadam par 50 % samazinātu bīstamāko pesticīdu izmantošanu. Tam jānotiek reizē ar pilnīgu ES Apputeksnētāju iniciatīvas³¹ īstenošanu. Līdz

³⁰ Putnu direktīvā un Biotopu direktīvā uzskaitītie biotopi un sugas.

³¹ [ES Apputeksnētāju iniciatīva](#) (COM(2018) 395).

2020. gada beigām Komisija šo iniciatīvu izskatīs un vajadzības gadījumā ierosinās papildu pasākumus. Lai atbrīvotu vietu savvaļas dzīvniekiem, augiem, apputekšnētājiem un kaitēkļu dabīgajiem ienaidniekiem, **vismaz 10 % lauksaimniecības platību steidzami atkal jāpadara par tādām, kurās ir daudzveidības ziņā augstvērtīgi ainavas elementi**. Tie ir, piemēram, buferjoslas, augsekā iekļauta vai neiekļauta papuve, dzīvžogi, neproduktīvie koki, akmens krāvuma terases un dīķi. Šie ainavas elementi uzlabo oglekļa sekvestrēšanu, novērš augsnes eroziju un noplicināšanos, filtrē gaisu un ūdeni un palīdz pielāgoties klimata pārmaiņām. Turklāt lielāka biodaudzveidība bieži vien palīdz palielināt lauksaimniecisko produktivitāti. Lai nodrošinātu sugu dzīvotņu savienotību, dalībvalstīm, izmantojot KLP instrumentus un KLP stratēģiskos plānus, ievērojot stratēģiju “No lauka līdz galdam” un īstenojot Biotopu direktīvu (saukta arī par Dzīvotņu direktīvu), šie ES mērķrādītāja 10 % būs “jāpārtulko” uz mazāku ģeogrāfisku mērogu. Virzība uz mērķrādītāja sasniegšanu tiks regulāri izskatīta un vajadzības gadījumā pielāgota, lai mazinātu nelabvēlīgu ietekmi uz biodaudzveidību, nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimnieku konkurētspēju.

Agroekoloģija spēj nodrošināt veselīgu pārtiku, vienlaikus saglabājot ražīgumu, palielinot augsnes auglību un biodaudzveidību un samazinot pārtikas ražošanas pēdu. It īpaši bioloģiskā lauksaimniecība piedāvā daudzas iespējas kā lauksaimniekiem, tā patērētājiem. Šis sektors rada darbvietas un piesaista gadus jaunus lauksaimniekus. Bioloģiskā lauksaimniecība uz vienu hektāru nodrošina par 10–20 % vairāk darbvietu nekā tradicionālās saimniecības un rada pievienoto vērtību lauksaimniecības produktiem³². Lai maksimāli izmantotu šo potenciālu, **līdz 2030. gadam vismaz 25 % no ES lauksaimniecības zemes jākļūst par bioloģiski apsaimniekotu zemi**. Papildus KLP pasākumiem Komisija nāks klajā ar Bioloģiskās lauksaimniecības rīcības plānu, kas dalībvalstīm palīdzēs stimulēt gan bioloģisko produktu piedāvājumu, gan pieprasījumu. Ar noieta veicināšanas kampaņām un zaļo publisko iepirkumu tas turklāt nodrošinās patērētāju uzticēšanos. Šajā stratēģijā un stratēģijā “No lauka līdz galdam” noteikto ES mēroga agroekoloģisko mērķrādītāju īstenošanā tiks ņemti vērā dalībvalstu dažādie sākuma punkti un atšķirīgais jau paveiktā darba apjoms.

Būtu jāpalielina agromežsaimniecības atbalsta pasākumu izmantošana lauku attīstības jomā, jo tas spēj dot daudzējādu labumu biodaudzveidībai, cilvēkiem un klimatam.

Līdztekus citiem pasākumiem veicinot tradicionālo augu un dzīvnieku šķirņu izmantošanu, pretējā virzienā jāpavērš arī **ģenētiskās daudzveidības** samazināšanās. Daudzveidīgāka un uzturvērtīgāka pārtika turklāt nāktu par labu veselībai. Komisija apsver tradicionālo kultūraugu šķirņu tirdzniecības noteikumu pārskatīšanu, lai veicinātu to saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu. Bez tam Komisija veiks pasākumus, kas atvieglinās šķirņu sēklu, arī bioloģiskajai lauksaimniecībai paredzētu šķirņu sēklu, reģistrāciju un ļaus tirgū vieglāk ienākt tradicionālām un vietējiem apstākļiem pielāgotām šķirnēm.

2.2.3. Jāsakārto zemes aizņemšanas jautājums un jāatjauno augsnes ekosistēmas

Augsne ir viena no vissarežģītākajām ekosistēmām. Tā pati par sevi ir pilnvērtīga dzīvotne, kura dod mājvietu milzīgam visdažādāko organismu, kas regulē un kontrolē galvenos ekosistēmu pakalpojumus, piemēram, augsnes auglību, barības vielu apriti un

³² ESAO (2016). [Zaļo izaugsmi veicinoša lauku saimniecības vadīšanas prakse](#).

klimata regulēšanu. **Augsne ir ārkārtīgi nozīmīgs neatjaunojams resurss** – tā ir vitāli svarīga cilvēka un ekonomikas veselībai, kā arī pārtikas un jaunu zāļu ražošanai.

Augsnes degradācija ES būtiski ietekmē vidi un ekonomiku. Galvenais šādas situācijas cēlonis ir slikta zemes apsaimniekošana, piemēram, atmežošana, pārganīšana, ilgtspējīga lauksaimniecības un mežsaimniecības prakse, būvniecība un augsnes noslēgšana³³. Kaut arī augsnes noslēgšanas temps pēdējā laikā ir mazinājies, zemes aizņemšanas un urbānās izplešanās³⁴ rezultātā joprojām tiek zaudētas auglīgas augsnes. Erozijas un augsnes organiskā oglekļa zudumu ietekme, ko pastiprina klimata pārmaiņas, kļūst arvien jūtama. Arī pārtuksnešošanās Eiropas Savienībā draud aizvien vairāk³⁵.

Tāpēc ir svarīgi vairāk piepūlēties, lai **aizsargātu augsnes auglību, samazinātu augsnes eroziju un palielinātu augsnes organiskās vielas daudzumu**. Tas būtu jādara, ieviešot ilgtspējīgu augsnes apsaimniekošanas praksi, arī kā daļu no KLP. Daudz rezultatīvāk jāstrādā pie kontaminētas augsnes teritoriju apzināšanas, degradētu augšņu atjaunošanas, laba augsnes ekoloģiskā stāvokļa nosacījumu formulēšanas, atjaunošanas mērķu noteikšanas un augsnes kvalitātes monitoringa uzlabošanas.

Lai šos jautājumus risinātu visaptveroši un palīdzētu izpildīt ES un starptautiskā līmeņa saistības attiecībā uz neitralitāti zemes degradācijas ziņā, Komisija 2021. gadā atjauninās **ES Augsnes aizsardzības tematisko stratēģiju**³⁶. Minētos jautājumus risināt palīdzēs arī **Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns**, kuru Komisija pieņems 2021. gadā. Augsnes noslēgšana un kontaminēto degradēto teritoriju sanācija tiks aplūkota gaidāmajā Ilgtspējīgas būvētās vides stratēģijā. Programmas “Apvārsnis Eiropa” **augsnēs veselības un pārtikas uzdevumu joma**³⁷ būs vērsta uz to, lai izstrādātu risinājumus augsnes veselības un funkciju atjaunošanai.

2.2.4. Jāpalielina mežu platība un jāuzlabo to veselība un izturētspēja

Mežiem ir milzīga nozīme biodaudzveidības pastāvēšanā, klimata un ūdensrežīma regulēšanā, nodrošinātībā ar pārtiku, zālēm un materiāliem, oglekļa sekvēstācijā un uzkrāšanā, augsnes stabilizēšanā un gaisa un ūdens attīrīšanā. Tie gluži dabiski kalpo arī par atpūtas un dabas izziņas vietu. Svarīga loma ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas nodrošināšanā un mežu biodaudzveidības atjaunošanā un uzturēšanā ir mežsaimniekiem.

Papildus stingrai visu atlikušo ES pirmatnējo un seno mežu aizsardzībai **ES ir jāpalielina savu mežu platība, kvalitāte un izturētspēja**, jo īpaši pret ugunsgrēkiem, sausumu, kaitēkļiem, slimībām un citiem apdraudējumiem, kuri varētu pieaugt klimata pārmaiņu ietekmē. Lai meži saglabātu savu funkciju gan biodaudzveidības, gan klimata ziņā, tie visi jāuztur pie labas veselības. Izturētspējīgāki meži balsta noturīgāku ekonomiku. Turklāt tie ir nozīmīgi aprites bioekonomikai vajadzīgo materiālu, produktu un pakalpojumu nodrošinātāji.

Lai to visu panāktu, Komisija saskaņā ar mūsu plašākajām biodaudzveidības un klimatneitralitātes iecerēm 2021. gadā ierosinās īpašu **ES Meža stratēģiju**. Tajā būs

³³ Eiropas Vides aģentūra (2019). [EVA signāli, 2019. gads: Eiropas zeme un augsne](#).

³⁴ Eiropas Vides aģentūra un Šveices Federālais vides birojs (FOEN) (2016). [Urbānā izplešanās Eiropā](#).

³⁵ Eiropas Revīzijas palāta (2018). [Cīņa pret pārtuksnešošanos Eiropas Savienībā: pieaugošie draudi prasa aktīvāku rīcību](#). Īpašais ziņojums Nr. 33/2018.

³⁶ [Tematiskā stratēģija augsnes aizsardzībai](#) (COM(2006) 231).

³⁷ Programmas “Apvārsnis Eiropa” [augsnēs veselības un pārtikas](#) uzdevumu joma.

iekļauts ceļvedis par to, kā, pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus, **līdz 2030. gadam ES iestādīt vēl vismaz 3 miljardus koku**. Tas radīs vērā ņemamas darba iespējas, kas būs saistītas ar sēkļu ievākšanu un audzēšanu, sējeņu izstādīšanu un to ieaugšanas nodrošināšanu. Koku stādīšana īpaši noderīga ir pilsētās, savukārt lauku apvidos tā var labi iekļauties agromežsaimniecības, ainavas elementu un lielākas oglekļa sekvestrēšanas kontekstā. Līdztekus Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka ES pietiek aprīkojuma lielu meža ugunsgrēku novēršanai un dzēšanai – šādi ugunsgrēki spēj ievērojami kaitēt meža biodaudzveidībai.

Lai veicinātu biodaudzveidību un ekosistēmu atjaunošanu, ar KLP stratēģisko plānu un kohēzijas politikas fondu starpniecību tiks atbalstīta apmežošana, meža atjaunošana un koku stādīšana. Bez tam koku stādīšanu pilsētā – arī *LIFE* programmas satvarā – veicinās jaunā **Eiropas Pilsētu zaļināšanas platforma**³⁸.

Meža platībām, kam ir apsaimniekošanas plāni, būtu jāaptver visi apsaimniekotie publiskie meži un augošs skaits privāto mežu, un būtu jāturpina un tālāk jāattīsta biodaudzveidībai labvēlīga prakse, piemēram, dabai tuvāka mežsaimniecība. Lai palīdzētu to panākt, Komisija izstrādās vadlīnijas par biodaudzveidībai labvēlīgas apmežošanas un meža atjaunošanas un dabai tuvākas mežsaimniecības praksi. Tas tiks darīts līdztekus jaunajai ES Meža stratēģijai.

Lai iegūtu labāku priekšstatu par Eiropas mežu veselību, Komisija kopā ar citiem datu sniedzējiem turpinās darbu pie tālākas **Eiropas Meža informācijas sistēmas** izstrādes. Tas palīdzēs sagatavot aktuālus Eiropas mežu stāvokļa novērtējumus un savienos visas ES meža datu tiešsaistes platformas. Turklāt to ierosinās kā daļu no ES Meža stratēģijas.

2.2.5. *Jārod visiem izdevīgi enerģijas ražošanas risinājumi*

Klimatneitralitātei, kā arī ES atlabšanai no Covid-19 krīzes un ilgtermiņa pārticībai izšķiroši svarīga ir energosistēmas dekarbonizācija. Lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un biodaudzveidības izzušanu, ilgtspējīgā veidā jāiegūst vairāk atjaunojamās enerģijas. ES prioritāti piešķirs tādiem risinājumiem kā, piemēram, okeāna un atkrastes vēja enerģija (kas turklāt ļauj atjaunoties zivju krājumiem), saules enerģijas parki (kas augsni nosedz biodaudzveidībai labvēlīgā veidā) un ilgtspējīgi saražota bioenerģija.

Lai mazinātu klimatiskos un vidiskos riskus, ko rada dažu bioenerģijas avotu izmantošanas pieaugums, pārskatītajā Atjaunojamo energoresursu direktīvā³⁹ ir iekļauti stingrāki ilgtspējas kritēriji. Tā turklāt veicina pāreju uz modernām biodeģvielām, kuras daļēji iegūst no atlikumiem un tādiem atkritumiem, kas nav atkalizmantojami vai reciklējami. Šī pieeja būtu jāattiecinā uz visiem bioenerģijas veidiem. Neapstrādātu kokaugu un pārtikas un barības kultūraugu izmantošana enerģijas ražošanā būtu jāsamazina līdz minimumam neatkarīgi no tā, vai tie ir auguši ES vai importēti.

Lai labāk izprastu un monitorētu potenciālos klimatiskos un biodaudzveidības riskus, Komisija patlaban vērtē **ES un globālo biomasas piedāvājumu un pieprasījumu** un ar to saistīto ilgtspēju⁴⁰. Apņēmusies vēl vairāk aizsargāt un atjaunot meža ekosistēmas, Komisija līdz 2020. gada beigām publicēs šā darba rezultātus attiecībā uz meža biomasas

³⁸ Sk. 2.2.8. punktu.

³⁹ [Direktīva \(ES\) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu.](#)

⁴⁰ [JRC Biomasas novērtējuma pētījums.](#)

izmantošanu enerģijas ražošanai. Tie Komisijai palīdzēs rīcībpolitiku veidošanā, arī 2021. gadā paredzētajā Atjaunojamo energoresursu direktīvas, Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas un Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) regulas ieceru vērienīguma pakāpes izskatīšanā un – vajadzības gadījumā – pārskatīšanā.

Saskaņā ar Atjaunojamo energoresursu direktīvu Komisija 2021. gadā izstrādās arī operacionālus norādījumus par **jaunajiem ilgtspējas kritērijiem attiecībā uz meža biomasas izmantošanu enerģijas ražošanai**⁴¹. Turklāt 2021. gadā tā izskatīs datus par biodegvielām ar lielu netiešas zemes izmantojuma maiņas risku un sagatavos trajektoriju, kādā līdz 2030. gadam no tām pakāpeniski atteikties.

Vispārējais mērķis ir nodrošināt, ka ES tiesiskais regulējums bioenerģijas jomā atbilst Eiropas zaļā kursa iecerēm, kas ir vērienīgākas par līdzšinējām.

2.2.6. *Jāatjauno labs jūras ekosistēmu vidiskais stāvoklis*

Atjaunotas un pienācīgi aizsargātas jūras ekosistēmas nes būtiskus veselības, sociālos un ekonomiskos labumus piekrastes kopienām un visai ES kopumā. Vajadzība rīkoties izlēmīgāk jo lielāka ir tāpēc, ka jūras un piekrastes ekosistēmu biodaudzveidības izzušanu stipri saasina globālā sasilšana⁴².

Jūras ekosistēmu kontekstā “laba vidiskā stāvokļa” sasniegšanai, arī nosakot stingri aizsargājamas teritorijas, jāietver oglekļbagātu ekosistēmu, kā arī svarīgu zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietu atjaunošana. Daži no šodienas jūras izmantojuma veidiem apdraud nodrošinātību ar pārtiku, zvejnieku iztiku, kā arī zvejniecību un zivsaimniecības produktu sektoru kā tādu. **Jūras resursu ieguvei jānotiek ilgtspējīgā veidā, un nelikumīga prakse nav pieļaujama.** Tāpēc kritiski svarīga ir ES kopējās zivsaimniecības politikas, Jūras stratēģijas pamatdirektīvas un Putnu direktīvas un Biotopu direktīvas pilnīga īstenošana.

Ekosistēmiskas pieejas piemērošana ES tiesībaktu⁴³ noteiktajā pārvaldībā samazinās zvejas, izraktenu ieguves un citu cilvēka darbību kaitīgo ietekmi, jo īpaši uz jutīgām sugām un jūras gultnes biotopiem. Tālab **nacionālajiem jūras telpiskajiem plāniem**, kas dalībvalstīm jāiesniedz 2021. gadā, būtu jāaptver visas jūrlietu jomas un darbības, kā arī konkrētām teritorijām paredzētie saglabāšanas un pārvaldības pasākumi⁴⁴. Turklāt Komisija līdz 2021. gadam ierosinās **jaunu zvejas resursu saglabāšanas un jūras ekosistēmu aizsardzības rīcības plānu**. Vajadzības gadījumā tiks ieviesti pasākumi, ar kuriem ierobežos tādu zvejas rīku izmantošanu, kas biodaudzveidībai – arī uz jūras gultnes – kaitē visvairāk. Tiks aplūkots arī tas, kā samierināt biodaudzveidības mērķus un grunts zvejas rīku izmantošanu; patlaban šī zvejas darbība jūras gultnei kaitē visvairāk. Tas jāpaveic pret visiem godīgā un taisnīgā veidā. Pāreja uz selektīvākiem un mazāk kaitīgiem zvejas paņēmieniem būtu jāatbalsta arī no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda.

⁴¹ ES Atjaunojamo energoresursu direktīvas (ES) 2018/2001 29. pants.

⁴² Sk., piemēram: Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (IPCC) (2019). [Īpašais ziņojums par okeāniem un kriosfēru mainīga klimata apstākļos.](#)

⁴³ Kopējā zivsaimniecības politika, [Jūras stratēģijas pamatdirektīva](#) (2008/56/EK) un [Jūras telpiskās plānošanas direktīva](#) (2014/89/ES).

⁴⁴ Par Jūras telpiskās plānošanas direktīvas īstenošanu un arī par ekosistēmiskās pārvaldības piemērošanu Komisija ziņos vēlākais līdz 2022. gada martam.

Veselīgi zivju krājumi ir būtiski zvejnieku ilgtermiņa pārticībai un okeānu veselībai un biodaudzveidībai. Tāpēc jo svarīgāk ir zvejas izraisīto zivju mirstību saglabāt **maksimālajā ilgtspējīgās ieguves apjomā** vai vēl zemākā līmenī. Tas palīdzēs panākt veselīgu vecuma un izmēra sadalījumu zivju krājumu populācijās.

Jāizskauž vai līdz pilnīgu atjaunošanos pieļaujošam līmenim jāsamazina arī **izmiršanas riskam pakļauto sugu piezveja**. Tāpat būtu jāattiecas pret to sugu piezveju, kuras ir sliktā saglabāšanās stāvoklī vai kuru vidiskais stāvoklis nav labs. Lai netiktu apdraudēts citu sugu⁴⁵ saglabāšanās stāvoklis, jāizskauž vai – ja tas nav iespējams – līdz minimumam jāsamazina arī šo citu sugu piezveja. Lai tas būtu izdarāms, jāpastiprina visu jutīgo sugu piezvejas datu vākšana.

Turklāt visās aizsargājamajās jūras teritorijās jāīsteno **zvejniecību pārvaldības pasākumi**, kas ir saskaņā ar skaidri noteiktiem saglabāšanas mērķiem un pamatoti ar labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem ieteikumiem.

2.2.7. Jāatjauno saldūdens ekosistēmas

Ūdens resursu jomā pieņemtais ES tiesiskais regulējums ir vērienīgs, taču atpaliek tā īstenošana un jāpaātrina arī izpildes panākšana⁴⁶. Ūdens pamatdirektīvas mērķu vārdā jāpieliek lielākas pūles, lai **atjaunotu saldūdens ekosistēmas un upju dabīgās funkcijas**. To var izdarīt, likvidējot vai pielāgojot šķēršļus, kuri kavē migrējošo zivju pārvietošanos, un uzlabojot ūdens un sanešu plūsmu. Lai to panāktu, **līdz 2030. gadam**, likvidējot galvenokārt par liekām kļuvušas barjeras un atjaunojot palienes un mitrājus, **vismaz 25 000 km garumā upes atkal tiks padarītas par brīvi plūstošām**⁴⁷. Komisija, apspriedusies ar visām attiecīgajām iestādēm, 2021. gadā dalībvalstīm sniegs tehniskus norādījumus un atbalstu, kas vajadzīgs, lai apzinātu objektus un palīdzētu mobilizēt finansējumu⁴⁸. Dalībvalstu iestādēm būtu jāizskata ūdens ieguves un uzkrāšanas atļaujas, lai atjaunotu ekoloģisko caurplūdumu un tādējādi vēlākais līdz 2027. gadam panāktu, ka visi virszemes ūdeņi ir labā stāvoklī vai ar labu potenciālu un visi pazemes ūdeņi ir labā stāvoklī, kādu prasa Ūdens pamatdirektīva⁴⁹. Tālab Komisija 2023. gadā sniegs dalībvalstīm tehnisku atbalstu attiecībā uz to pasākumiem.

Kopumā lielmēroga investīcijas upju un palieņu atjaunošanā⁵⁰ var dot būtisku ekonomisku stimulu atjaunošanas sektoram un tādām vietējām sociālekonomiskajām darbībām kā, piemēram, tūrisms un atpūta. Vienlaikus šīs investīcijas var uzlabot ūdensrežīma regulēšanu, pretplūdu aizsardzību, zivju mazuļu dzīvotnes un barības vielu radītā piesārņojuma novēršanu.

⁴⁵ T. i., starptautisko un ES tiesību aizsargāto sugu.

⁴⁶ [ES ūdens tiesību atbilstības pārbaude](#) (SWD(2019) 439); [Komunālo notekūdeņu attīstības direktīvas izvērtējums](#) (SWD(2019) 700).

⁴⁷ 25 000 km mērķrādītājs balstās uz Komisijas novērtējumu par to, kas Eiropas Savienībā ir reāli sasniedzams līdz 2030. gadam.

⁴⁸ Norādījumi aptvers plašu jautājumu klāstu, to vidū hidroenerģijas ražošanu, plūdu pārvaldību, ūdensapgādi, lauksaimniecību un kuģojamību.

⁴⁹ Šie pasākumi būtu jāīsteno trešajos upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kas dalībvalstīm 2021. gadā jāpieņem saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu.

⁵⁰ [ES ūdens tiesību atbilstības pārbaude](#) (SWD(2019) 439).

2.2.8. Pilsētām un piepilsētām jāklūst zaļākām

Pilsētu zaļās zonas – no parkiem un dārziem līdz zaļajiem jumtiem un pilsētsaimniecībām – cilvēkiem nodrošina plašu ieguvumu klāstu. Tāpat tās sniedz iespējas uzņēmumiem un patvērumu dabai. Tās samazina gaisa un ūdens piesārņojumu un troksni, sargā no plūdiem, sausuma un karstuma viļņiem un uztur saikni starp cilvēku un dabu⁵¹.

Nesenie ar Covid-19 pandēmiju saistītie pārvietošanās ierobežojumi ir parādījuši, **cik vērtīgas pilsētu zaļās zonas ir mūsu fiziskajai un garīgajai labbūtībai**. Kaut arī dažu pilsētas zaļo zonu aizsardzība ir pastiprināta⁵², konkurences cīņā par zemi tās bieži vien paliek zaudētājos, jo pilsētnieku īpatsvars turpina pieaugt.

Šīs stratēģijas mērķis ir mainīt minētās tendences un apturēt pilsētu zaļo ekosistēmu izzušanu. Veselīgu ekosistēmu, zaļās infrastruktūras un **dabā balstītu risinājumu** veicināšana būtu sistemātiski jāintegrē pilsētplānošanā, arī publiskajā telpā, infrastruktūrā un ēku un to apkārtnes projektēšanā.

Lai pilsētās atgrieztu dabu un atalgotu vietējo kopienu rīcību, Komisija aicina Eiropas pilsētas, kurās ir vismaz 20 000 iedzīvotāju, līdz 2021. gada beigām izstrādāt tālejošus **pilsētas zaļināšanas plānus**. Tiem būtu jāietver pasākumi, kuru mērķis ir radīt biodaudzveidīgus un pieejamus pilsētas mežus, parkus un dārzus, pilsētsaimniecības, zaļos jumtus un zaļās sienas, alejas, pilsētplaivas un pilsētas dzīvžogus. Turklāt tiem būtu jāpalīdz uzlabot zaļo zonu savienotību, izskaust pesticīdu izmantošanu, ierobežot pilsētu zaļo zonu pārmērīgu pļaušanu un citu biodaudzveidībai kaitīgu praksi. Šādu plānu izstrādē varētu likt lietā rīcībpolitiskus, regulatīvus un finansiālus instrumentus.

Lai šo darbu atvieglotu, Komisija saskaņā ar jaunu Zaļo pilsētu vienošanos⁵³, ko slēdz ar pilsētām un pilsētu galvām, 2021. gadā izveidos **ES pilsētu zaļināšanas platformu**. Tas notiks ciešā koordinācijā ar Eiropas Pilsētas mēru paktu. Lielā mērā pamatojoties uz pilsētas zaļināšanas plāniem, tiks izraudzīta Eiropas 2023. gada zaļā galvaspilsēta un 2022. gada balvas “Eiropas zaļā lapa” ieguvēja.

Komisija ar tehniskiem norādījumiem atbalstīs dalībvalstis un vietējās un reģionālās iestādes un palīdzēs ar finansējuma mobilizēšanu un spēju veidošanu. Šos mērķus tā turklāt atspoguļos **Eiropas klimata paktā**.

2.2.9. Jāmazina piesārņojums

Piesārņojums ir svarīgs biodaudzveidības izzušanas faktors un nelabvēlīgi ietekmē mūsu veselību un vidi. Lai gan piesārņojuma samazināšanas nolūkā ES jau tagad izveidojusi pamatīgu tiesisko regulējumu, ir jādara vēl vairāk. Biodaudzveidība cieš no barības vielu, ķīmisko pesticīdu, farmaceitisko līdzekļu, bīstamo ķīmikāliju, komunālo un rūpniecisko notekūdeņu un citu atkritumu, to vidū drizas un plastmasas, nonākšanas dabīgajā vidē. Visas šīs slodzes ir jāsamazina.

⁵¹ [Projekts “EnRoute”](#).

⁵² Pilsētās pilnībā vai daļēji atrodas 11 000 *Natura 2000* teritoriju, kas veido 15 % no *Natura 2000* tīkla kopplatības.

⁵³ [Zaļo pilsētu vienošanās](#).

Saskaņā ar Komisijas nulles piesārņojuma ieceri par virzību uz vidi, kas brīva no toksikantiem, tiks ierosināta jauna ES Ilgtspējīga ķīmikāliju izmantojuma stratēģija un līdztekus tai – **Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns**.

Komisija turklāt virzīs mērķi panākt, ka slāpekļa un fosfora piesārņojums, kas rodas no mēslošanas līdzekļiem, nokrītas līdz nullei. Tas sasniezams, vismaz par 50 % samazinot barības vielu zudumus un vienlaikus gādājot, lai nepasliktinātos augsnes auglība. Rezultātā **mēslošanas līdzekļu izmantošana samazināsies vismaz par 20 %**. Tas tiks sasniegts, pilnībā īstenojot relevantos vides un klimata tiesībaktus un panākot pilnīgu to izpildi, kopā ar dalībvalstīm noskaidrojot, cik liels barības vielu radītās slodzes samazinājums vajadzīgs, lai šos mērķus sasniegtu, kā arī piemērojot līdzsvarotu mēslošanu un ilgtspējīgu barības vielu pārvaldību un labāk apsaimniekojot slāpekli un fosforu visā to aprites ciklā. Tālab Komisija kopīgi ar dalībvalstīm 2022. gadā izstrādās Integrētas barības vielu pārvaldības rīcības plānu. Stratēģija “No lauka līdz galdam” virzīs uz pesticīdu lietošanas un ar to saistītā riska samazināšanu un atbalstīs plašāku integrētās augu aizsardzības īstenošanu⁵⁴. Šajā sakarībā **tiks pastiprināti vērtēti pesticīdu vidiskais risks**. Jautājums par plastmasas radīto slodzi tiek risināts konkrēti ar Eiropas Plastmasas stratēģijas⁵⁵ un jaunā Aprites ekonomikas rīcības plāna īstenošanu⁵⁶.

Komisija izstrādās **pakāpeniskas piesārņojuma samazināšanas indikatoru kopumu** un noteiks atsaucē scenārijus, kas palīdzēs uzraudzīt paveikto. Jūras piedrazojuma un zemūdens trokšņa radītās slodzes ir aptvertas ar Jūras stratēģijas pamatdirektīvu.

2.2.10. Jākontrolē invazīvās svešzemju sugas

Invazīvās svešzemju sugas spēj būtiski apdraudēt dabas sargāšanas un atjaunošanas centienus. Daudzas no tām ne tikai ievērojami kaitē dabai un ekonomikai, bet arī veicina cilvēku un dzīvo dabu apdraudošu infekcijas slimību uzliesmošanu un izplatīšanos⁵⁷. Invazīvo svešzemju sugu izplatīšanas gadījumu skaits pēdējos gados ir audzis. No 1872 sugām, kuras patlaban tiek uzskatītas par Eiropā apdraudētām, 354 sugu apdraudētājas ir tieši invazīvās svešzemju sugas. Bez iedarbīgiem kontroles pasākumiem invāzijas temps un reizē ar to arī vietējās dabas un mūsu veselības apdraudējums turpinās pieaugt.

Turklāt aktīvāk jāgādā, lai tiktu īstenota **ES Invazīvo svešzemju sugu regula**⁵⁸ un citi relevantie tiesībakti un starptautiskie nolīgumi. Šie pūliņi būtu jāvērs uz to, lai līdz minimumam samazinātu un, ja iespējams, pilnībā izskaustu svešzemju sugu introducēšanu un iedzīvošanos ES vidē. Mērķis ir pārvaldīt iedzīvojušās invazīvās svešzemju sugas un **par 50 % samazināt šo sugu apdraudēto Sarkanās grāmatas**⁵⁹ sugu skaitu.

⁵⁴ [Ilgtspējīgas pesticīdu lietošanas direktīva](#) (2009/128/EK).

⁵⁵ [Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā](#) (COM(2018) 28).

⁵⁶ [Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns: par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu](#) (COM(2020) 98).

⁵⁷ Sk., piemēram: Hulme P. (2014). [Invazīvās sugas apgrūtina pasaules atbildes reakciju jaunradušos slimību gadījumā](#). *Trends in parasitology* (2014) Vol. 30, Issue 6; Duscher et al. (2017).

⁵⁸ [Regula \(ES\) Nr. 1143/2014 par invazīvām svešzemju sugām](#).

⁵⁹ [Starptautiskās Dabas aizsardzības savienības \(IUCN\) Sarkanā grāmata](#).

ES Dabas atjaunošanas plāns: galvenās apņemšanās, izpildāmas līdz 2030. gadam

1. 2021. gadā pēc ietekmes novērtējuma ierosināt juridiski saistošus ES dabas atjaunošanas mērķrādītājus. Līdz 2030. gadam atjaunot ievērojamas degradētu un oglekļbagātu ekosistēmu platības; panākt, ka biotopu un sugu saglabāšanās tendences un stāvoklis nepasliktinās; panākt, ka vismaz 30 % sugu un biotopu ir nonākuši labvēlīgā saglabāšanās stāvoklī vai vismaz uzrāda virzību uz to.
2. Apvērst apputeksnētāju skaita samazināšanās tendenci.
3. Par 50 % samazināt ķīmisko pesticīdu izmantošanu un ar tiem saistīto risku un par 50 % samazināt bīstamāko pesticīdu izmantošanu.
4. Vismaz 10 % lauksaimniecības platību padarīt par tādām, kurās ir daudzveidības ziņā augstvērtīgi ainavas elementi.
5. Vismaz 25 % lauksaimniecības zemes apsaimniekot bioloģiskās lauksaimniecības ietvaros un ievērojami palielināt agroekoloģisku metožu izmantojumu.
6. ES iestādīt trīs miljardus jaunu koku, vienlaikus pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus.
7. Sasniegt ievērojamu progresu kontaminētas augsnes teritoriju sanācijā.
8. Vismaz 25 000 km upju atkal padarīt brīvi plūstošas.
9. Par 50 % samazināt invazīvo svešzemju sugu apdraudēto Sarkanās grāmatas sugu skaitu.
10. Par 50 % samazināt barības vielu zudumu no mēslošanas līdzekļiem un rezultātā samazināt mēslošanas līdzekļu izmantojumu vismaz par 20 %.
11. Panākt, ka pilsētām, kurās ir vismaz 20 000 iedzīvotāju, ir tālejoši pilsētas zaļināšanas plāni.
12. Panākt, ka tādās jutīgajās zonās kā ES pilsētu zaļās zonas netiek izmantoti ķīmiskie pesticīdi.
13. Panākt, ka laba vidiskā stāvokļa sasniegšanas nolūkā tiek ievērojami samazināta zvejas un izrakteņu ieguves kaitīgā ietekme uz jutīgajām sugām un biotopiem, to vidū jūras gultnes biotopiem.
14. Izskaut vai līdz sugas atjaunošanos un saglabāšanos pieļaujotam līmenim samazināt piezveju.

3. AUGSNE TRANSFORMATĪVĀM PĀRMAIŅĀM

3.1. Jāizveido jauns pārvaldības satvars

Eiropas Savienībā patlaban nav visaptveroša pārvaldības satvara, kas virzītu nacionālā, Eiropas vai starptautiskā līmeņa apņemšanos īstenošanu biodaudzveidības jomā. Lai šo robu aizpildītu, Komisija izveidos **jaunu Eiropas biodaudzveidības pārvaldības satvaru**. Tas palīdzēs uzlabot pienākumu un apņemšanos pārskatāmību un sagatavot īstenošanas ceļvedi.

Šajā jaunajā satvarā Komisija izveidos arī uzraudzības un izskatīšanas mehānismu. Tas ietvers **saskaņotu skaidru indikatoru kopumu**, kas ļaus regulāri novērtēt paveikto un vajadzības gadījumā to koriģēt. Šis mehānisms iekļausies vides politikas īstenošanas pārskatā un dos pienesumu Eiropas pusgamam.

Jaunais pārvaldības satvars nodrošinās visu relevanto šā satvara dalībnieku līdzatbildību un līdziesaisti ES biodaudzveidības apņemšanos izpildē. Dažādos administratīvajos līmeņos tas atbalstīs administratīvās kapacitātes veidošanu, pārredzamību, dialogu ar ieinteresētajām personām un līdzdalīgu pārvaldību.

Komisija 2023. gadā novērtēs šīs pieejas panākumus un piemērotību un apsvērs, vai pārvaldības pieejai vajadzētu būt juridiski saistošai.

3.2. Jāstiprina ES vides tiesībaktu īstenošana un izpildes panākšana

Vides tiesībaktiem jēga ir tikai tad, ja tiek gādāts par to pareizu īstenošanu un izpildes panākšanu. Lai aizsargātu un atjaunotu savu dabas kapitālu, pēdējo 30 gadu laikā ES ir izveidojusi pamatīgu tiesisko regulējumu. Tomēr nesenie izvērtējumi liecina: lai gan tiesībakti atbilst paredzētajam mērķim, ar īstenošanu tik labi nesokas⁶⁰. Tas ārkārtīgi kaitē biodaudzveidībai un rada ievērojamas ekonomiskās izmaksas⁶¹. **Tāpēc šīs stratēģijas pamatā likta ES vides tiesībaktu pilnīga īstenošana un izpildes panākšana**, un tā prasīs prioritāru politisko atbalstu, finansiālos resursus un cilvēkresursus.

Putnu direktīvas un Biotopu direktīvas izpildes panākšanā galvenā uzmanība tiks veltīta **Natura 2000 tīkla izveides pabeigšanai**, reālai visu šā tīkla teritoriju pārvaldībai, sugu aizsardzības noteikumiem un sugām un biotopiem, kuru stāvoklis pasliktinās. Turklāt Komisija nodrošinās, ka – arī izpildes panākšanas ziņā – tiek labāk īstenoti un vajadzības gadījumā izskatīti un pārskatīti ar vidi saistītie tiesībakti, kas ietekmē biodaudzveidību⁶².

Ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un Eiropas vides aģentūru, inspektoru, revidentu, policistu, prokuroru un tiesnešu tīkliem Komisija centīsies **uzlabot atbilstības nodrošināšanu**.

Turklāt Komisija atbalstīs pilsoniskās sabiedrības kā atbilstības uzraudzītājas lomu un sadarbosies ar dalībvalstīm, lai uzlabotu nacionālo tiesu pieejamību privātpersonām un NVO, kas tajās vēršas vides lietās. Bez tam Komisija paplašinās NVO iespējas, ierosinot **pārskatīt Orhūsas konvenciju**⁶³.

3.3. Tālāk jāattīsta integrēta un visu sabiedrību aptveroša pieeja

3.3.1. Biodaudzveidībai labvēlīga uzņēmējdarbība

Šai stratēģijai piemītošajā partnerības garā sava artava būs jādod visām tautsaimniecības un sabiedrības daļām. Kaut arī rūpniecība un uzņēmumi dabu ietekmē, tie tomēr piedāvā arī svarīgas inovācijas, partnerības un kompetenci, kas var palīdzēt vērsties pret biodaudzveidības izzušanu.

Lai nodrošinātu vidisko un sociālo interešu pilnīgu iekļaušanu uzņēmējdarbības stratēģijās, Komisija 2021. gadā nāks klajā ar jaunu iniciatīvu par **ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību**. Šī iniciatīva, kas var izpausties kā tiesībakta priekšlikums, uzņēmumu dažādajam lielumam proporcionālā veidā pievērsīsies cilvēktiesībām un vidiskās gādības pienākumam un pienācīgai rūpībai viscaur ekonomiskās vērtības veidošanas ķēdēs⁶⁴. Tas palīdzēs nodrošināt, ka akcionāru un ieinteresēto personu intereses ir pilnībā saskaņotas ar šajā stratēģijā noteiktajiem mērķiem. Turklāt, lai

⁶⁰ Sk. 2015. gada ziņojumu "[Pārskats par dabas stāvokli Eiropas Savienībā](#)" (COM (2015) 219).

⁶¹ [Tiesībaktu neīstenošana ik gadu izmaksā aptuveni 50 miljardus EUR](#).

⁶² Piemēram, Direktīva par ietekmes uz vidi novērtējumu (2014/52/ES), Direktīva par stratēģisko vides novērtējumu (2001/42/EK), Direktīva par atbildību vides jomā (2004/35/EK) un Direktīva par noziegumiem pret vidi (2008/99/EK).

⁶³ <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/>.

⁶⁴ [Pētījums par pienācīgas rūpības prasībām visā piegādes ķēdes garumā: galīgais ziņojums](#).

uzlabotu atklājamās nefinanšu informācijas kvalitāti un tvērumu, arī attiecībā uz tādiem vides aspektiem kā biodaudzveidība, 2020. gadā Komisija sāka izskatīt ziņošanas pienākumus, kas uzņēmumiem noteikti saskaņā ar **Nefinansiālās ziņošanas direktīvu**⁶⁵.

Izmantojot esošās platformas⁶⁶ un iedvesmojoties no nesenajām iniciatīvām⁶⁷, Komisija palīdzēs izveidot **biodaudzveidībai labvēlīgo Eiropas uzņēmumu** kustību, kas kļūs par neatņemamu Eiropas Klimata pakta sastāvdaļu. Īpaša uzmanība tiks pievērsta pasākumiem, kas stimulē dabā balstītus risinājumus un likvidē to ieviešanas šķēršļus. Šādi pasākumi var radīt ievērojamas uzņēmējdarbības un nodarbinātības iespējas dažādās jomās⁶⁸ un ir galvenais inovējošais elements no dabas atkarīgo ekonomisko vai sabiedrisko vajadzību apmierināšanā.

3.3.2. Investīcijas, cenu noteikšana un nodokļu sistēma

Biodaudzveidības zuduma novēršana un ekosistēmu atjaunošana prasīs ievērojamas publiskās un privātās investīcijas valstu un Eiropas līmenī. Tas nozīmē, ka tiks maksimāli izmantotas visas relevantās ES programmas un finansēšanas instrumenti. Lai nodrošinātu, ka ar ES finansējumu tiek atbalstītas biodaudzveidībai labvēlīgas investīcijas, viens no veidiem, kādā Komisija stiprinās savu **satvaru budžeta drošināšanai biodaudzveidības aspektā**⁶⁹, būs atbilstoša ES taksonomijas kritēriju izmantošana.

Lai segtu šīs stratēģijas vajadzības, to vidū *Natura 2000* un zaļās infrastruktūras investīciju prioritātes, **ik gadu būtu jādara pieejami vismaz 20 miljardi EUR**⁷⁰, **kas izlietojami dabai**. Šajā nolūkā gan nacionālā, gan ES līmenī būs jāmobilizē privātais un publiskais finansējums⁷¹, arī ar dažādām nākamā ES ilgtermiņa budžeta programmām. Turklāt, tā kā dabas atjaunošana var palīdzēt jūtami pietuvoties klimata mērķiem, ievērojama daļa no 25 % ES budžeta, ko paredzēts atvēlēt klimatrīcībai, tiks ieguldīta biodaudzveidībā un dabā balstītos risinājumos.

Programmas *InvestEU* ietvaros tiks izveidota īpaša dabas kapitāla un aprites ekonomikas iniciatīva, kas nākamajos 10 gados apvienotā publiskā un privātā finansējuma veidā mobilizēs vismaz 10 miljardus EUR. Daba un biodaudzveidība ir arī Eiropas zaļā kursa investīciju plāna prioritāte. Lai piesaistītu vajadzīgās investīcijas, ES ir jāgādā par ilgtermiņa skaidrību investoriem un jāpalīdz ilgtspēju iestrādāt finanšu sistēmā. ES **ilgtspējīgā finansējuma taksonomija** palīdzēs investīcijas virzīt uz zaļu atveseļošanu un dabā balstītu risinājumu ieviešanu. 2021. gadā Komisija pieņems no Taksonomijas regulas⁷² izrietošu deleģēto aktu, ar ko izveidos kopēju to saimniecisko darbību

⁶⁵ [Direktīva 2014/95/ES, ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz noteiktu lielu uzņēmumu nefinanšu un daudzveidības informācijas atklāšanu.](#)

⁶⁶ Piemēram, “[EU Business @ Biodiversity](#)” jeb B@B platformu.

⁶⁷ Sk., piemēram, iniciatīvu “[Uzņēmumi – dabai](#)” vai “[Viena planēta: uzņēmumi – dabai](#)”.

⁶⁸ BenDor T. et al. (2015). [Ekoloģiskās atjaunotnes ekonomika: cik liela un nozīmīga tā varētu būt?](#)

⁶⁹ Sk. [Vispārējo satvaru un vadlīnijas ES budžeta drošināšanai biodaudzveidības aspektā.](#)

⁷⁰ Aplēses pamatā ir [LIFE regulas ietekmes novērtējums](#) par 2018. gadu (SWD(2018) 292), [pētījums par ES Biodaudzveidības stratēģijas \(līdz 2020. gadam\) 2. mērķrādītāja īstenošanas izmaksām](#) un dati, ko 16 dalībvalstis iesniegušas saskaņā ar Biotopu direktīvas 8. panta 1. punktu. Šo aplēsi Komisija atjauninās, pamatotamās uz prioritārās rīcības satvariem, ko dalībvalstis izstrādājušas saskaņā ar Biotopu direktīvu.

⁷¹ Piemēram, no kopējās lauksaimniecības politikas, kohēzijas politikas fondiem, pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa”, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, *LIFE* un ārējās darbības fondiem.

⁷² Sk. [par ilgtspējīgu darbību taksonomiju ES līmenī.](#)

klasifikāciju, kuras būtiski veicina biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzību un atjaunošanu. Tajā pašā gadā šo aktu papildinās **atjaunota ilgtspējīga finansējuma stratēģija**, kura palīdzēs nodrošināt, ka finanšu sistēma dod pienesumu esošo un turpmāko biodaudzveidības apdraudējumu mazināšanā, kā arī labāk atspoguļot to, kā biodaudzveidības izzušana ietekmē uzņēmumu pelnītspēju un ilgtermiņa attīstības izredzes⁷³.

Komisija atbalstīs tādas nodokļu sistēmas un tādu cenu noteikšanu, kas atspoguļo vidiskās izmaksas, to vidū biodaudzveidības zuduma izmaksas. Tam būtu jāstimulē izmaiņas nacionālajās fiskālajās sistēmās, lai nodokļu slogs no darbaspēka pārvirzītos uz piesārņojumu, pārāk zemu novērtētiem resursiem un citām vidiskām papildu sekām (eksternalitātēm). Lai novērstu un labotu vides degradāciju, jārikojas pēc **principa “lietotājs maksā” un “piesārņotājs maksā”**.

Publisko iestāžu pirktspēja veido 14 % no ES IKP, un tā var ievērojami kāpināt pieprasījumu pēc tādu uzņēmumu produktiem un pakalpojumiem, kuri investē dabā balstītos risinājumos vai palīdz tādus atrast. Lai šo potenciālu izmantotu, Komisija, kad tā ierosinās turpmākus tiesībaktus un vadlīnijas par **zaļo publisko iepirkumu**, tajos iestrādās kritērijus un uzraudzību, ar ko priekšroku dod dabā balstītiem risinājumiem.

3.3.3. Dabas vērtības mērīšana un uzņemšana sistēmā

Biodaudzveidības apsvērumi ir labāk jāintegrē visos publiskā un privātā sektora lēmumu pieņemšanas līmeņos. Pamatodamās uz esošajām iestrādēm⁷⁴, Komisija 2021. gadā izstrādās metodes, kritērijus un standartus, kas vajadzīgi biodaudzveidības, tās pakalpojumu, vērtības un ilgtspējīgas izmantošanas būtiskāko iezīmju aprakstīšanai.

Tie ietvers **produkcijas un organizāciju vidiskās pēdas mērīšanu**, kurā tiks izmantota arī aprites cikla pieeja un dabas kapitāla uzskaitē. Šajā sakarībā Komisija atbalstīs starptautiskas dabas kapitāla uzskaites iniciatīvas izveidi.

3.3.4. Labākas zināšanas, izglītība un prasmes

Cīņai pret biodaudzveidības izzušanu jābalstās uz zinātniskām atziņām. Lai varētu savākt viskvalitatīvākos datus un izstrādāt vislabākos dabā balstītos risinājumus, būs jāinvestē pētniecībā, inovācijā un zināšanu apmaiņā. Pētot un inovējot var testēt, kā ar videi labvēlīgiem zaļajiem risinājumiem pamazām aizstāt videi kaitējošos “pelēkos” un palīdzēt Komisijai atbalstīt investīcijas dabā balstītos risinājumos tādām teritorijām, kas ir, piemēram, izsenis industrializētas, mazturīgas vai katastrofu skartas.

Liela nozīme pārejā uz zaļo ekonomiku un cīņā pret biodaudzveidības izzušanu būs jaunajai Prasmju programmai, kurā galvenā uzmanība tiks pievērsta visdažādāko sektoru darbaspēka apmācībai un pārkvalificēšanai.

Gaidāmā programma “Apvārsnis Eiropa” ietvers dāsnāk finansētu **ilgtermiņa stratēģisko biodaudzveidības pētniecības programmu**, kurā būs iestrādāts arī zinātnes rīcībpolitikas mehānisms, kas piedāvās pētniecībā balstītus risinājumus, kuri ļaus ātrāk īstenot ar biodaudzveidību saistītās apņemšanās. Programmas “Apvārsnis Eiropa”

⁷³ [Riska iedaba: kā izprast ar dabu saistītos riskus uzņēmējdarbībai](#). WWF, 2019.

⁷⁴ [SWD\(2019\) 305](#).

uzdevumu jomas⁷⁵ jūtami palīdzēs aizpildīt zināšanu robos un rast risinājumus, kas ļaus palielināt ekosistēmu veselīgumu un to devumu cilvēka veselības saglabāšanā.

Lai izveidotu saikni starp zinātnei, rīcībpolitiku un praksi un lai dabā balstītus risinājumus padarītu par ikdienas realitāti, līdztekus iepriekš minētajam Komisija veicinās un atvieglos dažādas partnerības, to vidū īpašu biodaudzveidības partnerību. Ciešā sadarbībā ar Eiropas Vides aģentūru 2020. gadā Komisija turklāt izveidos **jaunu Biodaudzveidības zināšanu centru**. Centra uzdevums būs: i) līdzsekot ES un tās partneru paveiktajam un novērtēt to, arī ar biodaudzveidību saistīto starptautisko instrumentu īstenošanas ziņā; ii) veicināt sadarbību un partnerību, arī starp klimatologiem un biodaudzveidības pētniekiem; iii) likt turpmākās rīcībpolitikas izstrādes pamatus. Papildus Komisija vēl vairāk atbalstīs Starpvaldību zinātnes un politikas platformu biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā.

Lai palīdzētu biodaudzveidību un ekosistēmas integrēt skolu, augstskolu un arodskolu programmās, Komisija 2021. gadā ierosinās Padomes ieteikumu par sadarbības veicināšanu **vidisko ilgtspēju sekmējošas izglītības** jomā. Tajā būs skolām un skolotājiem paredzētas norādes par to, kā pārvalstiskā līmenī sadarboties un apmainīties ar biodaudzveidības mācīšanas pieredzi. Komisija nodrošinās arī mācību materiālus un veicinās labas prakses apmaiņu ES skolotāju apmācības programmu tīklos.

4. EIROPAS SAVIENĪBAI JĀIESTĀJAS PAR TĀLEJOŠU GLOBĀLU BIODAUDZVEIDĪBAS DARBAKĀRTĪBU

Biodaudzveidība ir ES ārējās darbības prioritāte un neatņemama daļa no centieniem sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus. Tās vispārēja integrēšana notiks ar divpusēju un daudzpusēju saistību, ES zaļā kursa diplomātijas un topošo zaļo aliansi⁷⁶ starpniecību. Komisija cieši sadarbosies ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm, lai pasaules biodaudzveidības labā nodrošinātu ES mērķu vērienīgumu un mobilizētu visus pūliņus.

4.1. Pasaules mērogā jāizvirza augstāki mērķi un aktīvāk jāuzņemas saistības

Biodaudzveidības nosargāšana ir globāls izaicinājums, un nākamā desmitgade būs šajā ziņā izšķiroša. Ar to, kas Apvienoto Nāciju Organizācijas Biodaudzveidības konvencijas satvarā padarīts pasaules mērogā, lielākoties izrādījies par maz. Daba tādus puslošus un tuvredzību nevar atļauties.

Šādā noskaņā ES ir gatava, kopā ar līdzīgi domājošiem partneriem darbodamās **vērienīgu biodaudzveidības mērķu koalīcijā**, visus pūliņus virzīt uz to, lai gaidāmajā Biodaudzveidības konvencijas piecpadsmītajā Pušu konferencē vienotos par tālejošu jaunu globālu satvaru laikam pēc 2020. gada.

Ar šo stratēģiju Komisija ierosina tālejošas apņemšanās, ar kurām ES būtu jānāk klajā. Turklāt ES būtu jāatbalsta visas pasaules valdību un ieinteresēto personu gatavība izvirzīt ievērojami augstākus mērķus un rīkoties aktīvāk.

⁷⁵ Konkrēti [pielāgošanās klimata pārmaiņām, tostarp sabiedrības pārveide, veselīgi okeāni, jūras un piekrastes un iekšzemes ūdeņi, klimatneitrālas un viedas pilsētas un augsnes veselība un pārtika](#).

⁷⁶ Zaļās alianses ir uz Eiropas zaļā kursa turēšanu vērsta sadarbība ar Āfrikas valstīm un citiem partneriem.

Komisija ierosina, lai ES nodrošinātu, ka globālais satvars laikam pēc 2020. gada ietver vismaz šādus elementus:

- visaptveroši un globāli biodaudzveidības mērķi 2050. gadam, kas ir saskanīgi ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un ieceri par “dzīvi saskaņā ar dabu”. Iecerei vajadzētu būt gādāt, lai **līdz 2050. gadam atjaunotas, izturētspējīgas un pienācīgi aizsargātas būtu it visas pasaules ekosistēmas**. Pasaulei vajadzētu apņemties ievērot neto ieguvuma principu – dabai dot vairāk nekā no tās ņemt. Pasaulei būtu jāapņemas nepieļaut, ka cilvēka dēļ izmirst sugas, vismaz tad, kad to iespējams novērst;
- tālejoši **globāli 2030. gada mērķrādītāji, kas atspoguļotu ES apņemšanās**, kuras ietvertas šajā stratēģijā. Tiem jābūt nepārprotami vēršoties uz biodaudzveidības izkuššanas faktoriem, kā arī jābūt specifiskiem, izmērāmiem, sasniedzamiem, relevantiem un ar konkrētu termiņu;
- daudz striktāks **īstenošanas, monitoringa un izskatīšanas** process. Pusēm līdz 2021. gada beigām būtu jāpārskata savas nacionālās biodaudzveidības stratēģijas un rīcības plāni vai vismaz jāpaziņo nacionālās saistības attiecībā uz svarīgākajiem mērķrādītājiem. Lai izvērtētu, cik sekmīgi notiek virzīšanās uz mērķrādītāju sasniegšanu, būtu jāparedz **regulāras izskatīšanas cikls** un iespēja vajadzības gadījumā rīcību pastiprināt. Izskatīšanas pamatā būtu jāliek neatkarīga, zinātniski pamatota trūkumu analīze un prognozēšanas process ar visām pusēm kopīgiem pamatindikatoriem;
- ieceru īstenošanu **veicinošs satvars**, kas pārnozariski aptvertu finanses, kapacitāti, pētniecību, inovāciju un tehnoloģiju;
- **taisnīga un vienlīdzīga to ieguvumu sadale**, kuru avots ir ar biodaudzveidību saistīto ģenētisko resursu izmantojums;
- **vienlīdzības princips**. Tas ietver pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu tiesību ievērošanu un pilnīgu un faktisku līdzdalību. Būtu jāīsteno iekļaujoša pieeja, kurā atrastos vieta visām ieinteresētajām personām, to vidū sievietēm, jauniešiem, pilsoniskajai sabiedrībai, vietējām iestādēm, privātajam sektoram, akadēmiskajām aprindām un zinātniskajām institūcijām.

4.2. ES ieceru popularizēšanā jāizmanto ārējās darbības sviras

4.2.1. Starptautiskā okeānu pārvaldība

Saskaņā ar Starptautiskās okeānu pārvaldības darbakārtību⁷⁷ ES attiecībā uz **jūras biodaudzveidību teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas (BBNJ)**, atbalstīs vērienīga juridiski saistoša instrumenta noslēgšanu līdz 2020. gada beigām. Ar to jāizveido skaidras globālas procedūras, kā apzināt, oficiāli noteikt un faktiski pārvaldīt ekoloģiski reprezentatīvas aizsargājamas atklātās jūras teritorijas. Šis instruments jāratificē un jāīsteno pēc iespējas drīzāk.

Turklāt ES jāizmanto viss savs diplomātiskais spēks un ietekmes spējas, lai palīdzētu panākt vienošanos par trīs plašu **aizsargājamo jūras teritoriju noteikšanu Dienvidu**

⁷⁷ [Starptautiskā okeānu pārvaldība – okeānu nākotnes veidošanas darbakārtība](#) (JOIN(2016) 49).

okeānā⁷⁸. No tām divu – Antarktīkas austrumdaļā un Vedela jūrā – ierosināšanā piedalījies arī ES. Ja vienošanās tiktu panākta, tas būtu viens no vēsturiski lielākajiem dabas aizsardzības aktiem.

Kopīgi ar partnervalstīm un reģionālajām organizācijām tiks strādāts, lai – arī ārpus valstu jurisdikcijas esošās teritorijās – ieviestu pasākumus jutīgu jūras ekosistēmu un sugu aizsargāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, īpašu uzmanību pievēršot jūras biodaudzveidības karstajiem punktiem. ES būtu jāturpina atbalstīt mazās salu jaunattīstības valstis un citas attiecīgās partnervalstis, lai tās piedalītos reģionālo un globālo organizāciju un struktūru sanāksmēs un īstenotu attiecīgās starptautiskās saistības un noteikumus.

ES īstenos **nulles tolerances pieeju attiecībā uz nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju** un apkaros pārzveju, tālab izmantojot arī PTO sarunas par **globālu nolīgumu, ar kuru aizliegtu kaitējošas zvejniecības subsidēšanu**.

Starptautiskajās sarunās ES būtu jāaizstāv viedoklis, ka jūras dziļu izrakteņus, kas atklāti starptautiskajā jūras teritorijā, nedrīkst izmantot, pirms nav pietiekami izpētīta **dziļjūras izrakteņu ieguves ietekme** uz jūras vidi, biodaudzveidību un cilvēka darbībām, pirms nav izprasti attiecīgie riski un pirms tehnoloģijas un operacionālā prakse nespēj uzskatāmi parādīt, ka videi netiek nodarīts nopietns kaitējums; to prasa piesardzības princips⁷⁹, un uz to aicina Eiropas Parlaments⁸⁰. Līdztekus ES turpinās finansēt pētījumus par dziļjūras izrakteņu ieguves darbību ietekmi un par videi labvēlīgām tehnoloģijām. ES būtu jāatbalsta arī lielāka pārredzamība starptautiskajās struktūrās, piemēram, Starptautiskajā Jūras dziļu pārvaldē.

4.2.2. Tirdzniecības rīcībpolitika

Tirdzniecības rīcībpolitika aktīvi balstīs ekoloģisko pārkārtošanos un būs daļa no tās. Šādā garā Komisija – arī ar ES galvenā tirdzniecības nolīgumu izpildes uzrauga starpniecību – nodrošinās visos tās tirdzniecības nolīgumos iekļauto biodaudzveidības noteikumu pilnīgu īstenošanu un izpildes panākšanu. Komisija rūpīgāk vērtēs tirdzniecības nolīgumu ietekmi uz biodaudzveidību un vajadzības gadījumā rīkosies, lai biodaudzveidības noteikumus esošajos un jaunajos nolīgumos stiprinātu. Turklāt 2021. gadā Komisija iesniegs tiesībaktu priekšlikumu un citus pasākumus, kuru mērķis būs novērst vai līdz minimumam samazināt tādu produktu laišanu ES tirgū, kas saistīti ar atmežošanu vai meža degradāciju⁸¹, un veicināt mežam labvēlīgu importu un vērtības ķēdes. Komisija **bargi vērsīsies pret savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību**. Šī tirdzniecība veicina veselu sugu panīkšanu vai izmiršanu, ir pasaulē ceturtais ienesīgākais melnais tirgus un tiek uzskatīta par vienu no zoonožu parādīšanās cēloņiem. To izbeigt ir morāls, ekonomisks un vidisks pienākums.

Šādā nolūkā Komisija 2021. gadā pārskatīs ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai un šogad ierosinās vēl **stingrākus ES zilonkaula tirdzniecības noteikumus**. Tā izskatīs iespēju pārskatīt Vides krimināltiesiskās

⁷⁸ [Antarktīkas jūras dzīvo resursu saglabāšanas komisijas](#) satvarā.

⁷⁹ Saskaņā ar LESD 191. panta 2. punktu Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augstu aizsardzības līmeni, un tās pamatā ir piesardzības princips.

⁸⁰ [Eiropas Parlamenta rezolūcija par starptautisko okeānu pārvaldību](#) (2017/2055(INI)).

⁸¹ Saskaņā ar Komisijas paziņojumu “[Pastiprināt ES rīcību ar mērķi aizsargāt un atjaunot pasaules mežus](#)” (COM(2019) 352).

aizsardzības direktīvu, arī apsverot iespēju paplašināt direktīvas darbības jomu un ieviest īpašus noteikumus par kriminālsodu veidiem un līmeņiem. Tā apsvērs iespēju stiprināt Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) koordinācijas un izmeklēšanas spēju sadarbīties ar dalībvalstīm un trešām valstīm, lai novērstu nelikumīgu tirdzniecību un nelikumīgu produktu ieviešanu vienotajā tirgū.

Komisija turpinās dialogu ar partnervalstīm, lai nodrošinātu vienmērīgu un taisnīgu pārkārtošanos, un jo īpaši mobilizēs atbalstu tirdzniecībai, lai tādējādi nodrošinātu, ka partneri no biodaudzveidībai labvēlīgas tirdzniecības gūst labumu.

4.2.3. Starptautiskā sadarbība, kaimiņattiecību politika un resursu mobilizēšana

Lai īstenotu tālejošu biodaudzveidības satvaru laikam pēc 2020. gada, būs ciešāk jāsadarbjas ar partneriem, jāpalielina atbalsts un finansējums, kā arī pakāpeniski jāatceļ biodaudzveidībai kaitējošās subsīdijas. Pēdējās desmitgades laikā ES un tās dalībvalstis kolektīvi ir ievērojušas savu apņemšanos **divkāršot biodaudzveidībai novirzīto finanšu plūsmu uz jaunattīstības valstīm**⁸². ES ir gatava turpināt sadarbību ar saviem partneriem un laikam pēc 2020. gada paredzēto atbalstu palielināt vēl vairāk. Tas būs darbs pie biodaudzveidības saglabāšanas, atjaunošanas, ilgtspējīgas izmantošanas un integrēšanas visās attīstības un partnerības rīcībpolitikas jomās. Turklāt, nodrošinot, ka visas tās rīcībpolitikas ir saskaņotā veidā vērstas uz ilgtspējīgu attīstību, ES samazinās biodaudzveidības noslogojumu pasaules mērogā. Starptautiskajā sadarbībā ES vienmēr būtu jāveicina ilgtspējīga lauksaimniecības un zivsaimniecības prakse un darbības, lai tādējādi aizsargātu un atjaunotu pasaules mežus. Īpaša uzmanība tiks veltīta arī ilgtspējīgai ūdens resursu apsaimniekošanai, degradētas zemes atjaunošanai un to biodaudzveidīgo teritoriju aizsardzībai un atjaunošanai, kurām ir augsts ekosistēmu pakalpojumu un klimata pārmaiņu mazināšanas potenciāls. Labāka dabīgo ekosistēmu aizsardzība apvienojumā ar centieniem samazināt savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecību un patēriņu turklāt palīdzēs novērst nākotnē iespējamās slimības un pandēmijas un palielināt noturību pret tām. ES pastiprinās savu atbalstu globālajiem centieniem piemērot **pieeju “Viena veselība”**⁸³, kurā atzīta ciešā saikne starp cilvēka veselību, dzīvnieku veselību un veselīgu, izturētspējīgu dabu.

Lai sasniegtu jaunus globālos mērķrādītājus, apkarotu noziegumus pret vidi un ņemtu vērā biodaudzveidības izzušanas faktorus, ES pastiprinās atbalstu partnervalstīm visā pasaulē. Āfrikā ES sāks iniciatīvu “*NaturAfrica*”, kura aizsargās dzīvo dabu un galvenās ekosistēmas, vienlaikus piedāvājot zaļās nodarbinātības iespējas vietējiem iedzīvotājiem. Līdzīgi projekti tiks izstrādāti arī citos reģionos. ES atbalstīs arī Rietumbalkānu un ES kaimiņreģionu valstu centienus aizsargāt biodaudzveidību.

Visā savā darbā ES stiprinās saikni starp **biodaudzveidības aizsardzību un cilvēktiesībām**, dzimumu līdztiesības, veselības, izglītības aspektiem un konfliktu kontekstuālo izpratni, tiesībās balstītu pieeju, zemes lietošanu un pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu lomu.

⁸² Tas ietver arī starptautisko finansējumu – ja biodaudzveidība ir tā galvenais mērķis vai svarīgs sekundārs mērķis – saskaņā ar [Biodaudzveidības konvencijas 11. Pušu konferences lēmumu XI/4](#) un ES un dalībvalstu finanšu pārskatiem, kas Biodaudzveidības konvencijā iesniegti 2015. un 2018. gadā.

⁸³ <https://www.who.int/features/qa/one-health/en/>.

Savu globālo centieni satvarā ES veicinās biodaudzveidības koalīcijas ar partneriem un pilsonisko sabiedrību visā pasaulē. Piemēram, lai it visur pasaulē palīdzētu vairost informētību par to, kādēļ biodaudzveidību vajag sargāt un lolot, 2020. gada martā Komisija izveidoja **Pasaules Biodaudzveidības koalīciju**, kurā apvienojušies nacionālie parki, akvāriji, botāniskie un zooloģiskie dārzi un dabas vēstures un zinātnes muzeji. Komisija apsvērs iespēju izveidot vēl citas tā sauktās vērienīgo mērķu koalīcijas vai pievienoties tādām, lai palīdzētu attīstīt sistēmu laikam pēc 2020. gada.

5. SECINĀJUMS

Biodaudzveidības sargāšana un atjaunošana ir vienīgais veids, kā cilvēcei saglabāt dzīves kvalitāti un saglabāties pašai. Ar šo stratēģiju ierosinātās apņemšanās paver ceļu tālejošām un vajadzīgām pārmaiņām – tādām pārmaiņām, kas nodrošinās pašreizējo un turpmāko paaudžu labklājību un pārticību veselīgā vidē. Šādu apņemšanos īstenošanā tiks ņemta vērā nozaru, reģionu un dalībvalstu problemātikas daudzveidība un atzīta vajadzība nodrošināt sociālo taisnīgumu, godīgumu un iekļaujīgumu saskaņā ar Eiropas sociālo pīlāru, bet no ES, dalībvalstīm, ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem šī īstenošana prasīs atbildības sajūtu un kopīgu piepūli.

Gatavojoties Biodaudzveidības konvencijas piecpadsmitajai Pušu konferencei, Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apstiprināt šo stratēģiju. Lai nodrošinātu pilnīgu politisko atbildību par šo stratēģiju, Komisija ierosinās pastāvīgu progresu punktu Padomes un Eiropas Parlamenta darbākārtībā. Līdz 2024. gadam tā šo stratēģiju izskatīs, lai novērtētu paveikto un izlemtu, vai stratēģijas mērķu sasniegšanai vajadzīga kāda turpmāka rīcība.